

ROZMAN življenje

SMILJAN ROZMAN

(28. januar 1927, Celje - 15. marec 2007, Ljubljana)

Življenje

Smiljan Rozman se je rodil 28. januarja 1927 v Celju. Njegov oče je bil davkar, zato se je družina veliko selila. Prva otroška leta je preživel v Šmarju pri Jelšah, osnovno šolo pa je obiskoval v Radovljici. Za krajši čas so se preselili na Ptuj, kjer je obiskoval 1. razred nižje gimnazije. V šolskih letih 1938/39 in 1939/40 je v Šoštanju izdelal prvi in drugi razred Državne meščanske šole Mihaela Vošnjaka, nato so se preselili v Maribor, kjer se je vpisal na gimnazijo. Iz vseh teh krajev ima veliko spominov na otroštvo. Njegovo šolanje je leta 1941 pretrgala vojna. Družina je bila izseljena v Srbijo, nato pa je moral na prisilno delo v Nemčijo. Po vojni je končal učiteljske v Mariboru in ga zaključil leta 1949. Med študijem je delal kot tovarniški delavec, filmski igralec, predvsem pa kot glasbenik. Igral je bobne, saksofon in klarinet. Vzdrževal se je sam, saj starši niso mogli skrbeti za pet sinov. Udeleževal se je večernega tečaja risanja, ki so ga na pobudo akademskega slikarja Maksa Kavčiča organizirali mariborski likovniki. Po končanem učiteljsku je želel študirati slikarstvo, vendar so takrat preveč potrebovali učitelje in tako je hkrati z diplomo dobil odločbo o namestitvi. Poslali so ga v Lepoglavo v hrvaškem Zagorju, kjer je poučeval na osnovni šoli.

Jeseni 1950 je moral na služenje vojaškega roka v Koprivnico. Tam so ga po krivici obtožili šovinizma in obsojen je bil na tri leta in pol zapora. Njegova mama je dosegla, da so ga po letu in pol iz zapora v Bosanski Gradiški izpustili, a učiteljskega poklica ni mogel več opravljati. Vpisal se je na Filozofsko fakulteto v Ljubljani in študiral psihologijo in pedagogiko. Po študiju je postal eden redkih slovenskih poklicnih pisateljev, ohranil pa je ljubezen do glasbe in slikanja.

Delo

S svojimi začetnimi deli spada med začetnike moderne povojne proze. Pisal je romane, novele, humoreske, črtice in povesti, mladinsko prozo, scenarije za televizijske, radijske in lutkovne igre, scenarije za kratke in risane filme ter besedila za šansone. Po lastnem scenariju je režiral kratki igrani film *Basistov ponedeljek*.

V proznih delih prikazuje malega človeka iz okolij, v katerih ga je spoznaval: svet ob morju (romana *Obala*, *Družčina*), stari Maribor (roman *Mesto*), v romanih *Nekdo*, *Ruševine* in *Pokopališče* pa je prikazoval razosebljenost v vojni. Junake je pozneje psihološko poglobil, značilna je njegova šegavost in humornost. Veliko je napisal tudi za otroke in mladino. Prilagajal se je stopnji njihovega osebnostnega razvoja, gre za pustolovske in kriminalne zgodbe, ki jih z veseljem berejo še danes. Med najbolj priljubljene spadajo zgodbe o sinu Martinu, *Čudežni pisalni strojček*, *Ta glavna Urša*. Veliko je objavljajl tudi v otroških revijah *Ciciban*, *Pionirski list*, *Kurirček* ... Nekaj njegovih del je izšlo tudi v tujih jezikih; *Ruševine* in *Oblaček Pohajaček* v češčini, *Leteči krožnik* in *Ta glavna Urša* v slovaščini.

Nagrade

Družčina - Nagrada Prešernovega sklada, 1965
Poletje - Levstikova nagrada
Nekdo - Prežihova nagrada
Mesto - Prežihova nagrada
Reporter Tejč poroča - Levstikova nagrada

